

Horen, zien en dan schrijven

1 januari 1999

Auteur: [Charles Kalkhoven](#)

Volume: [30](#)

Nummer: [5](#)

Pagina's: 290-294

Documenten

- [moer_jrg30_051.pdf](#)

recensie niet in de r h e t vrij omva n grijke plan in tot a li teit hoeft te l e z e n zie a fb e elding i het pl a n richt zich op de a lfabeti se ring in het nederlands al s tw e ede taal d e auteurs charles kalkhoven v e rsta a n hi e r o n d e r n i e t a l l e e n h e t verw erve n van sc h r i f t e l i j k e taalv a a r d i g h e d e n m a a r v i n h o r e n z i e n e n dan den d a t o o k w o o r d e n s c h a t v e r w e r v i n g e n h e t t h u i s r a k e n i n h e t l e r e n o p s c h o o l k e r n a c t i v i s c h r i j v e n t e i t e n b i n n e n e e n a l f a b e t i s e r i n g s t r a j e c t d i e n e n t e z i j n e e n d e r g e l i j k u i t g a n g s p u n t g e t u i g t v a n e e n g o e d e b i n d i n g m e t d e p r a k t i j k o p e e r s t e o p v a n g s c h o l e n a v a n d i j k m d e l c o u r h o r e n z i e n e n dan wie is de echte analfabeet schrijven leerplan nederlands analfabete nieuwkomers in het voortgezet onderwijs d e g r o e p a n a l f a b e t e l e e r l i n g e n i s h e t e r o g e e n r o t t e r d a m p a r t n e r s t r a i n i n g i n n o v a t i e i n h o r e n z i e n e n d a n s c h r i j v e n o n d e r s c h e i d e n 1998 isbn 90 75074 83 2 f o s d e a u t e u r s t e n m i n s t e d r i e t y p e n a n a l f a b e t e n d e e c h t e a n a l f a b e t e n d i e n o c h i n h u n e i g e n t a a l n o c h i n h e t n e d e r l a n d s k u n n e n l e z e n e n h e t l a a t s t e d e c e n n i u m i s e r v e e l v e r b e t e r d i n s c h r i j v e n e n g e e n e n k e l e s c h o o l e r v a r i n g h e b d e o p v a n g v a n n i e u w k o m e r s i n h e t v o o r t b e n g e z e t o n d e r w i j s z o s t e l l e n a a r t j e v a n d i j k e n d e l e e r l i n g e n d i e e n i g e v o r m v a n o n d e r w i j s m e r l i j n j a c o b s v e r b o n d e n a a n o p v a n g p r o j e c t g e h a d h e b b e n m a a r h e t e l e m e n t a i r e l e e s e n t e n i n r o t t e r d a m i n e e n i n t e r v i e w i n h e t s c h r i j f p r o c e s m a a r h e l m i n i m a l b e h e e r s e n o n d e r w i j s b l a d v a n j u n i 1999 e r z i j n v a a k d e a n d e r s a l f a b e t e n z i j d i e k u n n e n l e z e n e n g e s p e c i a l i s e e r d e o p v a n g g r o e p e n g e v o r m d e r s c h r i j v e n i n e e n a n d e r s c h r i f t d a n h e t l a t i j n s e z i j n d e u g d e l i j k e m e t h o d e s v e r s c h e n e n d e d e s k u n d i g h e i d o p s c h o l e n i s t o e g e n o m e n e n w a n n e e r e e n l e e r l i n g o p s c h o o l w o r d t i n g e d e a a n s l u i t i n g o p h e t r e g u l i e r e o n d e r w i j s i s s c h r e v e n b e p a a l t d e i n t a k e r d o o r m i d d e l v a n b e t e r g e r e g e l d h e t r o t t e r d a m s e s t e r p r o e e n d o o r v r a a g p r o c e d u r e d i e e r g v e e l l i j k t o p j e c t h e e f t e e n l e e r p l a n t 2 v o o r d e e e r s t e d e v r a a g s t e l l i n g d i e l e i d t t o t d e j u i s t e t a r i e f o p v a n g o n t w i k k e l d d a t e c h t e r t e a l g e m e e n g r o e p i n d e l i n g o p h e t b e l a s t i n g a n g i f t e f o r m u b l e e k v o o r a n a l f a b e t e l e e r l i n g e n d a a r i s n u l i e r z o j a g a d o o r n a a r v r a a g 4 o f d e e e n s p e c i f i e k l e e r p l a n v o o r d e o p v a n g v a n l e e r l i n g a n a l f a b e t e i s e n a l s w e l k t y p e z i j o f h i j a n a l f a b e t e n i e u w k o m e r s a a n t o e g e v o e g d t e k a r a k t e r i s e r e n i s d e b e d o e l i n g i s o m d a a r n a d e

leerlingen te plaatsen in een groep men neemt waar het beste onderdeel wijst afgetemd op het profiel van de desbetreffende leerling gerekenend zijn en de dan schrijven is een plan geworiseerd kan worden en dat wordt aanvankelijk een voorstel en een suggestie die de ingrediënten vormen waar een aparte opvanggroep moet scholen hun eigen opvangprogramma kunnen samenstellen en de receptuur laat de de auteurs houden in verscheiden de hoofdnoedige keuzes en aanpassingen aan de eigen stukken en waar mogelijk voor aparte situaties op een allecheffende wijze op school opvanggroep en voor een alfabet en die immer s coördinator en leraren nederlands mentoreen specifiek onderwijst behoefte hebben en een re-integratie en directieleden kunnen met een apart klasvooranafabet en in noodzaak lijkt het plan in de hand een aan de eigen smaak p 120 een uitgangspunt waarvoor een aanpak past menu op tafel zetten in het plan is gelijkveelt te zeggen is maar als de auteurs heel duidelijk aangegeven welke passage voor vervolgen saangeven dat dit leerplan daarom welke van de zielezere vooral relevant is zodat alle en is gescreeven voor een alfabet en die apart 290 moer 1999 510 organisatie van het alfabetiseringstraject onderwerp scholen die een alfabeten 103 organisatie 118 klas starten 104 invoering van de leerstof lijn alfabetisering 122 scholen die de leerlijn alfabet 104 invoering van de leerstof lijn alfabetisering 122 tising willeen in voeren doцент nederlands 104 invoering van de leerstof lijn alfabetisering 122 mentoren 104 invoering van de leerstof lijn alfabetisering 122 inhoudelijk coördinator 103 organisatie 118 104 invoering van de leerstof lijn alfabetisering 122 algemeen coördinator 103 organisatie 118 106 verbreden van het draagvlak 125 intaker 103 organisatie 118 leerlingbegeleider 103 organisatie 118 directie 103 organisatie 118 104 invoering van de leerstof lijn alfabetisering 122 706 verbreden van het draagvlak 125 schoolbestuur 103 organisatie 118 106 verbreden van het draagvlak 125 afbeelding organisatie van het alfabetiseringstraject in een klas zijn georganiseerd brengen zij een doorsnee is ook een smoe ten gaan bekijken ja mmerlijk beperk in ga an blijken shet waar het aantal een alfabet en leerling en het niet onderzoken van carry van der guchte en toe laat om id eale groep en ringvorm en te kieko rri e van h el vert 1998 komt de aparte z en het is jammer dat de con crete praktijk een alfabet en groep sel eht s s para di sch voor op voorstellen in horen zien en dan schrijven zo de scholen die eerste opvang verzorg en van weinig op de z e groep scholen zijn toegesne de 106 do cent en van international e s c hakel den klassen is x die in 1998 aan dit onderzoken hebben meegewe rkt me ldt slecht s 3 procent leerstoflijnen uitsluitend niet ge alfabetiseerde leerlingen in de groep te hebben analfabet en hebben op horen zien en dan schrijven presente ert over de meest scholen een plek gekregen te mid zichtelijke leerstoflijnen voor het onderwijs den van wel ge alfabetiseerde nieuwkomers in het nederlands als twee de taal waarmee wat daar ben ik het me een s niet een men de inhoud van het programma in de gewenste situatie is maar momenteel een alfabetisering groep vorm kan geven het gaat re le de auteurs hebben ste un ge

had aan om een orde ning van va a rdigheden e n l e er praktijkerva rin g en op drie grot e s cholenge middelen ten beho ev e van de mondelinge me e nschapp e n met ruime opvan g voorzienin t aal e n woorde nsc h a t l e z e n sc hrij ve n en h e t ge n missc hien hadden zij d e pra ktijk o p de ingro e i en in alg e mene va a rdigh e d e n die j e 1999 5 moer 291 voorbeeld van een oefening voor het visueel gcheu cn afbee lding a voo rbee ld vair een oefening uit d e voo rfase nodig hebt om te kunnen leren in een sc h eids lijn a a nb re n ge n tu sse n de v o o rfase e n schoolsituatie in de leerstoflijn is een onder de a l fafase d e voorfa se i s n o di g al s voorb e r e i scheid aangebracht naar drie fasen din g op het a an va nk e lijk lees en sc hrijfpro de voorfase van acht weken waarin leerlingen ces de leesvoo rwa a rd en e n d e fijn e m o to riek worden voorbereid op het leren lezen en mo e te n afz o nd e rlijk ge traind w orde n vo or schrijven dat m e t h e t e i ge nlijk e l ez en e n sc hrij ve n de alfafase die tweeentwintig weken duurt b ego nn e n k a n wo rde n z i e afb ee ldin g 2 de waarin het eigenlijke leren lezen en schrijven a ute urs tr e kken ee n p a r a ll el m e t ned erla nds plaatsvindt t a li ge kl e ut ers gev e n aan dat d e z e v e rge lij de vervolgfase tien weken de fase die voor king mank ga a t meld e n b ove ndi e n da t me n bereidt op de overstap naar een eerste op op b as is van o nd erzoe k i s t erugge kom en v a n vanggroep voor geletterden de opvattin g dat v oo rw a ard ent ra ining bij kl e u t ers effec tvol is ma ar k i e ze n op b asis v a n voorfas e en alfafa s e pra ktijk erv aringe n le e rlinge n di e gee n vo o r waa rd entrai nin g gevol g d h a dd e n ble k en late r deze leerstoflijnen vormen de kern van de na d e alfab e ti sa ti e w e ini g v oo ruitga n g mee r publi catie en worden in verschillende hoofd t e boeke n to c h v oor he t vooraf o fen e n va n stukken verder uitgewerkt de inhouden zijn dee l vaa rdi gh e d e n bij d e a nal fab e t e twaal f tot met name in hoofdstuk 6 leren lezen en z es tienjarige n schrijven in de voorfase en de alfafase en m ond e lin ge t aal m o e t o o k een be l a ngrijke hoofdstuk 7 werken aan woordenschat in pl aa ts krij ge n in d e voorfase d e le erlin ge n de voorfase beschreven wat opvalt in deze mo e te n de in s tru c tie di e gegeve n wordt bij hoofdstukken is dat de auteurs een wat starre h e t l ees e n sc hrijfo nderri c ht kunnen be grij 292 mo e r 1999 5 pen e n zij moete n beschikken over voldoen h e t heel g o e d mogelijk om lesmate ri aal te de woor denschat om dat gene wat zij later kiezen lere n l e ze n te kunnen b egrijp e n ik vind dat hi e r twee kee r een kuns tm a tige toetsin g cesuur wordt a a ngebra cht h e t i s beter om niet acht weken l a n g all ee n met voorb e r e i hetzelfd e g e ldt voor het hoo fd stuk over dende ac tivite it en b e z i g t e zijn m aa r de toe ts in g e n reg is trati e prakti s ch e n o v e rzich deelvaa rdigh e d e n van h e t pro ces van a a nv a n telijk de aut e urs be spre ken v e r sc hillende kelijk lezen en sc hrij ven zoal s a uditi e v e en zowe l m e thod ege bond e n als le e r s tofonafhan vi su e l e di scri min a ti e auditi e f geh eu ge n ruim kelijk e to e t se n deze to e t sen zijn in ee n t e lijke ori e ntati e m ee r t e integr e r en in h e t toets ka lender ge pla a ts t w a arbij do e l e n func ti e lees e n sc hrijfonde rwijs z elf ook h e t a an v a n e lk e to e t s is a a ngegeve n bre n ge n van e en basis wo orde n sc hat om te to e t se n zijn e valuati e ins trum e nt e n di e om kunn e n b egrijp e n wat j e l ees t o f sc hrij ft dri e re d e n e n word e n inge ze t z o z eggen d e p 7 5 vo orda t j e met h et fo rm el e aa nv a nk e a ut e urs a ll e ree rs t o m v ord e rin ge

n van le e r lijk l e z e n e n s c h r i j v e n m a g b e g i n n e n l i j k t m i j l i n g e n t e n o t e r e n e n t e s i g n a l e r e n o f e r w a t g e k u n s t e l d e a u t e u r s w e k k e n t e v e e l d e s t a g n a t i e o p t r e e d t v e r v o l g e n s o m t e r a p p o r i n d r u k d a t l e e r l i n g e n m e t h e t a a n b i e d e n v a n t e r e n n a a r d e v e r v o l g g r o e p e n o p d e d e r d e e n h o e v e e l h e i d c o n c r e t e w o o r d e n k u n n e n p l a a t s o m d e k w a l i t e i t v a n h e t e i g e n o n d e r w o r d e n k l a a r g e s t o o m d v o o r d e s t a r t v a n h e t w i j s p r o g r a m m a t e m e t e n d e e e r s t e t w e e l e e s o n d e r w i j s h e t v e r d i e n t o o k h i e r d e v o o r f u n c t i e s k r i j g e n v o l o p a a n d a c h t o v e r d e k e u r o m d e u i t b r e i d i n g v a n d e w o o r d e n s c h a t d e r d e l e z e n w e n i e t s t e r u g m e e r t e k o p p e l e n a a n h e t l e r e n v a n d e s c h r i f t e l i j k e t a a l v a a r d i g h e d e n w a a r b i j h e e l o r g a n i s a t i e g o e d v o l g e n s e e n v a n d e d i d a c t i s c h e p r i n c i p e s v a n h e t n t z o n d e r w i j s h e t m o n d e l i n g e v o o r d e o r g a n i s a t i e v a n d e o n d e r w i j s l e e r p r o a f k a n g a a n a a n h e t s c h r i f t e l i j k e k o r t o m h e t c e s s e n k o m t i n v e r s c h i l l e n d e h o o f d s t u k k e n l i j k t m i j b e t e r o m e e r d e r t e b e g i n n e n m e t h e t t e r u g h e t m i c r o n i v e a u d e l e s g r o e p v i n d e n p r o c e s v a n a l f a b e t i s e r i n g e n m o n d e l i n g e t a a l w e i n h o o f d s t u k 3 d a t h a n d e l t o v e r h e t e n o e f e n i n g v a n d e d e e l v a a r d i g h e d e n d a a r i n o m g a a n m e t h e t e r o g e n e l e e r l i n g g r o e p e n v o o r a l t e i n t e g r e r e n i k d e n k d a t j e d a n o o k m e e r o m d a t l e e r l i n g e n g e d u r e n d e h e t s c h o o l j a a r t e g e m o e t k o m t a a n d e m o t i v a t i e v a n d e i n s t r o m e n i s e e n g e d i f f e r e n t i e e r d e a a n p a k l e e r l i n g e n v e e l a n a l f a b e t e l e e r l i n g e n e n d a t i s n o d i g w e t r e f f e n b r u i k b a r e v o o r b e e l d e n a a n o o k e e n e r v a r i n g u i t d e p r a k t i j k w i l l e n o m i n e e n l e s o p b o u w l e e r k r a c h t g e b o n d e n e n i m m e r s s n e l b e g i n n e n m e t l e z e n e n s c h r i j v e n l e e r k r a c h t v r i j e m o m e n t e n a f t e w i s s e l e n e n h e t v a l t b o v e n d i e n n i e t t e o n t k e n n e n d a t t e r w i j l d e l e r a a r i n s t r u c t i e g e e f t a a n e e n b i j d e w a t o u d e r e l e e r l i n g e n d e t i j d o o k s u b g r o e p i s d e r e s t v a n d e g r o e p z e l f s t a n d i g d r i n g t a a n h e t w e r k n a e n i g e t i j d w o r d e n d e z e a c t i v i t e i t e n o m g e d r a a i d l o s v a n d e z e o p m e r k i n g e n z i j n d e i n h o u d e d e a u t e u r s g a a n u i t v a n d r i e s i t u a t i e s w a a r i n l i j k e h o o f d s t u k k e n o v e r i g e n s z e k e r d e m o e i t e d i f f e r e n t i a t i e n o d i g i s w a a r d e r z i j n v e e l p r a k t i s c h e a a n w i j z i n g e n t e i n d e a l f a b e t i s a t i e g r o e p i s e e n v o o r f a s e g r o e p v i n d e n d i e d o c e n t e n k u n n e n h e l p e n o m e n e e n a l f a f a s e g r o e p v o o r m t e g e v e n a a n d e t a a l d i d a c t i e k i n d e l e e r l i n g e n w e r k e n i n d r i e g r o e p e n v o o r f a s e a l f a b e t i s e r i n g i k v e r m o e d d a t d e c o n c r e t e a l f a f a s e e n v e r v o l g f a s e h a n d r e i k i n g e n b i j h e t a a n v a n k e l i j k l e z e n e n b i n n e n e e n f a s e i s e r s p r a k e v a n d r i e n i v e a u s t e c h n i s c h s c h r i j v e n w e l k o m z u l l e n z i j n b i j h e l a a s i s d e w e r k e l i j k h e i d n o g w e e r b a r s t i l e r a r e n i n h e t v o o r t g e z e t o n d e r w i j s o m d a t g e r i k k a n m e v o o r s t e l l e n d a t e r b i n n e n e e n d i e d o o r g a a n s m i n d e r i n a a n r a k i n g k o m e n a l f a b e t i s a t i e g r o e p z o v e e l i n d i v i d u e l e v e r s c h i l m e t d e z e b a s a l e t a a l v a a r d i g h e d e n o o k h e t l e n o f n i v e a u s a a n w e z i g z i j n d a t j e e r n i e t b e n t h o o f d s t u k o v e r d e l e e r m i d d e l e n i s h e l d e r e n m e t e e n d i f f e r e n t i a t i e m o d e l d a t g e r i c h t i s o p b r u i k b a a r o p b a s i s v a n d e b e s c h r i j v i n g e n i s d r i e n i v e a u s d a a r n a a s t z i j n e r n a a r a l l e w a a r 1999 5 m o e r 293 s c h i j n l i j k h e i d o o k l e e r l i n g e n m e t m o e i l i j k i n g r o e p e n w a a r v o o r n a m e l i j k g e a l f a b e t i s e e r h e d e n o p h e t s o c i a l e m o t i o n e l e v l a k m e t d e l e e r l i n g e n z i t t e n e n d o c e n t e n e n b e l e i d s c o n c e n t r a t i e e n a a n d a c h t s p r o b l e m e n m e t m a k e r s o p d e z e s

cholen zullen de voorstellen en een laag werktempo met een algemeen suggesties uit horen zien en dan schrijven cognitieve achterstand of methodologische problemen behoorlijk moeten aanpakken aan hun situatie men de zorgverlening zoals te zeggen ik geloof niet in een linear voorwaarde lijken 1999 ze beschrijft zullen ook allemaal denken in de zin van eerst de lessen speciale aandacht en begeleiding vragen en een schrijver oorwaarde oefenen en een bepaalde verdere individuele ring in instructie woorden schattingen en daarna pas beelden leerstofverwerking zal in de toekomst ginn en methode leer en schrijver uitgewerkt moeten worden hierbij zijn nauwkeurig taalverwerking en het zich natuurlijk ook passende leermethodes nodig maken van bepaalde deelvragen en de ons oftwaarde en gekoppeld te worden aan de afbakening op mesoniveau de schoolorganisatie moet mij allereerst van het hart dat engelen of noot en literatuur frans niet in de lessen taal zijn opgenomen in navolging van een van de aanbestedingen van in dit artikel zal ook geplaatst worden in afval van der guchte van hert 1998 zou ik nieuwsbulletin voor docenten in de afbestedingen en gesloten of frans wel inroosteren in de opvangperiode leerlingen die al in enige mate met atsmamopvangni euwkomers verberdeerd en van de zetalen vervoerd zijn kunnen zo maar nog niet ideaal in het onderwijsblad worden aangesproken op hun competentie op nr 13 1999 iets wat zij al wel kunnen wat zal bijdragen guchte van der kvan hert 2 aan hun motivatie om te leren onderwijs aan als zoekers kinderen knelpunt en nederlands of tvt zis niet het enige vak dat aan belevingen tilburg faculteit der letteren gegeven wordt bij de bespreking van de kub 1998 lesstabel wordt het belang van de samenstellen zorgverlening in de eerste opvang hangt met andere vakken verduidelijkt en onseen zorg in moer 1999 2 blz 61 71 vindt men een beschrijving van hoe die sterproject een leerplan nederlands als twee de samenhang gestalte kan krijgen in de praktijk taal voor de eerste opvang voortgezet onderwijs hoofdstuk zo gaat over de totale organisatie rotterdam het project bureau van het alfabetiserings traject op school voor iedereen betrouwbare functie na risiso verzichtelijke angereven welke taken en verantwoordelijkheden er liggen en prima bruikbaar geheel bij de invoering van een leerplan voor alfabetiseren uwe komeers gehoord gezien en dan geschreven horen zien en dan schrijven is een praktische overzichtelijke bruikbare publicatie en dat stont de auteurs ook voor ogen mijn belangrijks te kanttekening zijn samen te vatten in twee punten wanneerd auteurs zich bij de uitwerking van dit leerplan alleen richtten op aparte alfabetengroepen houden ze te veel vast aan nobelprijs en gaa nze voorbij aan de werkelijkheid op veruit de meeste scholen zijn alfabet en noodgedwongen opgenomen 294 moer 1999 5